

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Jori Reijula Kaupunginjohtaja Jämsän kaupunki	Suomi.fi	04.05.2026 11:27:00 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisälllys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (2 sivua)

Asiantuntijalausunto työelämä- ja tasa-arvolautakuntaan

HE 74/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kotoutumista edistävien koulutusten järjestämisvastuun keskittäminen yhdelle toimijalle voi periaatteessa selkeyttää koulutus- ja työllistymispolkujen koordinoitua. Esityksessä ei kuitenkaan esitetä riittäviä takeita siitä, että tavoitteet toteutuvat käytännössä. Erityisesti resursoinnin riittävyys, palvelujen tosiasiallinen saavutettavuus ja alueellinen yhdenvertaisuus jäävät esityksessä puutteellisesti arvioiduiksi. Ilman näitä edellytyksiä järjestämisvastuun keskittäminen voi johtaa päinvastaiseen lopputulokseen eli palvelujen heikkenemiseen ja alueellisten erojen kasvuun.

Esityksellä on merkittäviä vaikutuksia työllisyysalueiden toimintaan. Työllisyysalueille kohdistuvat uudet tehtävät lisäävät hallinnollista ja operatiivista työmäärää tilanteessa, jossa työllisyyspalvelut ovat olleet toiminnassa vasta lyhyen aikaa ja ovat jo nykyisellään kuormittuneita. Esityksessä ei ole esitetty riittävää arviota siitä, miten lisääntyvä työmäärä katetaan käytännössä. Ilman lisäresursointia on todennäköistä, että asiakastyöhön varattava aika vähenee, mikä heikentää kotoutumisen ja työllistymisen tukemisen vaikuttavuutta.

Esitys ei huomioi riittävällä tavalla syrjäseutujen ja pienten kuntien erityisolosuhteita. Kotoutumisaika on rajallinen, ja koulutuksen viivytyksetön käynnistyminen on kotoutumisen onnistumisen kannalta keskeistä. Pieniin kuntiin uusia maahanmuuttajia saapuu kuitenkin vähäisiä määriä ja epäsäännöllisesti, mikä tekee koulutusten oikea-aikaisesta ja kustannustehokkaasta järjestämisestä käytännössä haastavaa. Tämä johtaa siihen, että kotoutumiskoulutusta tarjotaan pääosin etäopetuksena, vaikka sen soveltuvuus ei ole kaikille asiakasryhmille riittävä.

Etäopetukseen painottuva toteutustapa heikentää maahanmuuttajien kiinnittymistä pieneen asuinkuntaan verrattuna lähiopetukseen. Tällä on suorat vaikutukset pienten kuntien elinvoimaan, väestökehitykseen ja työvoiman saatavuuteen. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen näkemyksen mukaan esitys sisältää todellisen riskin siitä, että kotoutumista koskevat panostukset ohjaavat maahanmuuttajia yhä enenevässä määrin suuriin kasvukeskuksiin ja erityisesti pääkaupunkiseudulle, mikä on ristiriidassa alueellisen kehittämisen tavoitteiden kanssa.

Lisäksi on todettava, että etäopetus ei sovellu kaikille kotoutumiskoulutusta tarvitseville. Erityisesti henkilöillä, joilla on traumaattisia kokemuksia, oppimisvaikeuksia tai terveydellisiä rajoitteita, etäopetus voi estää koulutuksen tavoitteiden saavuttamisen. Esityksessä ei ole riittävällä tavalla arvioitu riskiä siitä, että osa kotoutumiskoulutuksen

tarpeessa olevista henkilöistä jää kokonaan palvelujen ulkopuolelle. Tämä heikentää kotoutumisen yhdenvertaisuutta ja voi pitkällä aikavälillä lisätä syrjäytymistä.

Kotoutuskoulutuksen yhdistäminen työntekoon on lähtökohtaisesti kannatettava tavoite. Esityksessä ei kuitenkaan ole kuvattu konkreettisia ja toteuttamiskelpoisia keinoja, joilla työn ja koulutuksen yhteensovittaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista. Nykyisessä heikentyneessä työmarkkinatilanteessa työnantajien valmiudet joustaviin työaikajärjestelyihin ovat rajalliset. Ilman työnantajille suunnattuja tukimuotoja ja taloudellisia kannustimia muutos jää todennäköisesti lähinnä periaatteelliseksi eikä johda merkittäviin työllisyysvaikutuksiin.

Esitetyt rahoituksen vähennykset ja säästötoimet heikentävät alueellista yhdenvertaisuutta, mikäli ne johtavat palvelujen laadun, saatavuuden ja henkilökohtaisen ohjauksen vähenemiseen. Vieraskielisyysperusteinen valtionosuus ei kata pienten ryhmäkokoja ja pitkien etäisyyksien aiheuttamia korkeita yksikkökustannuksia, minkä vuoksi leikkaukset kohdistuvat suhteellisesti raskaammin pieniin ja harvaan asuttuihin kuntiin. Esityksessä ei ole riittävällä tavalla arvioitu vaihtoehtoisia rahoitusmekanismeja, joilla pienten kuntien erityistarpeet voitaisiin huomioida.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation toteuttaminen pienissä kunnissa on esityksen mukaisella rahoituksella ja resursoinnilla erittäin haastavaa. Pätevien kouluttajien saatavuus useilla kielillä yhdistettynä vähäisiin osallistujamääriin johtaa tilanteeseen, jossa koulutuksia joudutaan hankkimaan ulkopuolisina palveluina huomattavin kustannuksin. Tämä asettaa kunnat keskenään eriarvoiseen asemaan.

Lisäksi velvoitteiden ja sanktioiden kiristäminen ei Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen arvion mukaan edistä työllistymistä tilanteessa, jossa työmarkkinoiden vastaanottokyky on rajallinen. Päinvastoin on olemassa riski, että sanktioiden lisääminen heikentää asiakkaiden toimeentuloa ja lisää syrjäytymistä, mikä on vastoin kotoutumisen keskeisiä tavoitteita. Velvoitteiden kasvaessa myös neuvonnan ja henkilökohtaisen ohjauksen tarve lisääntyy merkittävästi. Esitys ei kuitenkaan sisällä riittäviä toimenpiteitä tämän lisääntyvän ohjaustarpeen resursoimiseksi.

Kokonaisuutena arvioiden esitys sisältää useita merkittäviä toimeenpanoriskejä, jotka voivat heikentää kotoutumisen vaikuttavuutta, lisätä alueellista eriarvoisuutta ja siirtää kustannuksia kunnille ilman vastaavia myönteisiä työllisyys- tai kotoutumisvaikutuksia. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen näkemyksen mukaan esitystä tulisi tältä osin tarkentaa erityisesti resursoinnin, alueellisten vaikutusten ja heikommassa asemassa olevien asiakasryhmien aseman osalta ennen sen jatkovalmistelua.